

Täysistunto

Keskiviikko 14.9.2016 klo 13.59—19.33

14. Lakialoite laiksi päihdehuoltolain 10 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 32/2016 vp Päivi Räsänen kd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

19.17 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Lakialoite laiksi päihdehuoltolain 10 §:n muuttamisesta:

Sikiöaikainen alkoholi-altistus on yleisin ehkäistävissä oleva sikiövaurioiden syy. Tutkimustietojen mukaan noin 6 prosentilla raskaana olevista naisista on päihderiippuvaisuus. Tarkkaa alkoholin vaurioittamien lasten määrää on mahdotonta laskea, mutta joidenkin arvioiden mukaan alkoholi vaurioittaa joka vuosi pysyvästi jopa tuhatta sikiötä. Diagnoosi saadaan usein vasta vuosien kuluttua lapsen syntymästä, mikä vaikeuttaa tilastointia. Päihdeiden käyttö raskausaikana altistaa lapsen fetaalialkoholisyndroomalle, FAS-oireyhtymälle, jonka seurauksena lapsella voi olla kasvuhäiriöitä, keskushermoston rakenteellista poikkeavuutta ja pahimmassa tapauksessa vakava ja pysyvä aivovaurio.

Alkoholi on sikiölle myrkky. Etanoli läpäisee istukan ja sikiön verenkiertoon toistuvasti joutuessaan aiheuttaa pysyviä, kehityksellisiä elinvaurioita keskushermoston lisäksi sydämeen, munuaisiin, luustoon ja aistinelimiin. Tietty aivojen kehityksen vaiheet ovat erityisen herkkiä etanolin vaikutuksille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 10 000 alle 16-vuotiasta lasta, joilla on jonkinasteinen äidin raskausajan päihdeidenkäytön aiheuttama vaurio.

Päihdehuoltolaki 41/1986 mahdollistaa alkoholin ja muiden päihdeiden käyttäjien vastentahtoisen hoidon eli pakkohoidon. Pakkohoito on äärimmäinen keino, mutta esimerkiksi itsetuhoisen tai väkivaltaisen potilaan kohdalla joskus ainoa keino auttaa. Päihdehuoltolain tahdosta riippumattoman hoidon määräykset soveltuvat torjumaan alkoholistien itselleen ja ympäristölleen aiheuttamia haittoja. Sen sijaan päihdeitä käyttävän raskaana olevan naisen tapauksessa laista ei ole tällä hetkellä hyötyä. Tahdosta riippumattomaa hoitoa tulisi voida soveltaa päihdeäitien hoidossa, kun tavoitteena on syntymättömän lapsen suojeleminen. Muissa Pohjoismaissa alkoholiongelmista kärsivien äitien tahdonvastaisesta hoidosta on saatu hyviä kokemuksia. Ensisijaisesti tietysti on turvattava vapaaehtoisen päihdehoidon riittävät resurssit kaikkialla maassa. Vapaaehtoisuuteen pohjautuvan päihdekuntoutuksen tulee olla ensi sijalla, mutta viime kädessä sikiöaikaisen alkoholi-altistuksen vuoksi syntyneiden kehitysvammojen muodostuminen voitaisiin ehkäistä esimerkiksi äidin omaan si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2016 vp

toumukseen perustuvalla raskausajan tahdosta riippumattomalla hoidolla. Ongelmana on usein päihdekuntoutuksen edellyttämä pitkäjänteisyys. Raskausaikana nainen on erityisen motivoitunut pääsemään irti päihteistä. Äiti saattaa haluta hoitoon, mutta ei jaksaa pysyä hoidossa tarvittavaa aikaa ilman riittävää tukea. Jokainen äiti, myös päihderiippuvainen, pohjimmiltaan haluaa lapsensa parasta. Kyseessä on ennen kaikkea myös naisen oma etu: hän pääsee pitkäjänteiseen hoitoon, ja lapsi syntyy terveempänä.

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus synnyttää toimintavelvoitteen sosiaalitoimeen jo ennen lapsen syntymää. Ilmoitusvelvollisia ovat samat tahot kuin varsinaisessa lastensuojeluilmoituksessa, ja ilmoitus tehdään ensisijaisesti sosiaalipäivystykseen. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on perusteltu syy epäillä tulevan äidin tai isän kärsivän esimerkiksi päihdeongelmasta tai vakavasta mielenterveyden häiriöstä. Kohdussa elävän asema on hyvin eriarvoinen kuin samanikäisen keskoslapsen. Kohdussa elävän lapsen voi äiti päihderiippuvuutensa vuoksi myrkyttää ja vammauttaa kohtuun, keskoslapsen tai vastasyntyneen vastaava kohtelu olisi rikos. Sikiön ja tulevan lapsen elinikäisen terveyden tulee olla tärkeämpää kuin äidin raskaudenaikaisen oikeuden päihteiden käyttöön.

Sen vuoksi ehdotamme — koko kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä on allekirjoittanut tämän lakialoitteen, jonka me lääkärit, Päivi Räsänen ensimmäisenä allekirjoittajana, olemme allekirjoittaneet — että teemme muutoksen päihdehuoltolain 10 §:ään seuraavasti:

"Hoitoon määräämisen edellytykset

Hoitoon tahdostaan riippumatta voidaan määrätä henkilö, jonka hoidon ja huollon järjestämisessä vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut eivät ole mahdollisia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja joka päihteiden käytön vuoksi vakavasti vaarantaa kohdussa elävän sikiön hengen tai terveyden."

Tämä lakiehdotus on erittäin tärkeä paitsi kohdussa kasvavia lapsia ja heidän terveyttään mutta myös heidän äitiään ajatellen, ja pitkällä tähtäimellä taas kun ajattelemme, niin tämä mahdollisuus säästää valtavasti yhteiskunnan varoja. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.